



Archief Voormalig Handelsbladcomplex (1973-) 1978-1998

Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis
Cruquiusweg 31
1019 AT Amsterdam
Nederland

Laatst gewijzigd: 7 januari 2011

<http://www.iisg.nl/archives/pdf/10846797.pdf>

© IISG Amsterdam 2011

Inhoudsopgave

Archief Voormalig Handelsbladcomplex.....	3
Geschiedenis.....	3
Inhoud.....	3
Administratieve informatie.....	3
INLEIDING.....	3
Literatuur.....	4
INVENTARIS.....	4
ALGEMEEN.....	4
BIJZONDER.....	5
Interne organisatie.....	5
Externe contacten.....	5
Ontwikkeling van plannen.....	5
Uitwerking van de verbouwingsplannen en beheersstructuur.....	6
Sloop, nieuwbouw en renovatie.....	6
Stichting Werk- en Winkelruimtes Handelsbladcomplex.....	7
DOCUMENTATIE.....	8
Aanvulling 2008.....	8

Archief Voormalig Handelsbladcomplex

Periode (1973-) 1978-1998

Omvang 3.25 m.

Raadpleging Vrij

Geschiedenis

Het Handelsbladcomplex aan de Nieuwezijds Voorburgwal 240, hoek Paleisstraat te Amsterdam werd in de tweede helft van de jaren zeventig gekraakt; een grote groep krakers nam het complex in gebruik als woon- en bedrijfsruimte; na een aantal jaren kocht de gemeente Amsterdam het complex aan ten behoeve van de bewoners en de erin gevestigde bedrijfjes, waarna een grondige verbouwing volgde.

Inhoud

Stukken betreffende de bewoning en het verdere gebruik van het complex, in het bijzonder veel stukken betreffende de met veel vergaderingen gepaard gaande verbouwing van het complex 1977-1994.

Administratieve informatie

Bewerking

Inventaris gemaakt door Nico Jassies in 2005

INLEIDING

In 1975 verlaat de Amsterdamse krant het *Algemeen Handelsblad* het gebouw aan de Nieuwezijds Voorburgwal. Na drie jaar leegstand wordt het uitgebreide complex in maart 1978 gekraakt. Een daaropvolgende strenge winter doet de meesten afhaken. In mei 1979 volgt een herkraak door een groep krakers die van meet af aan beter is georganiseerd. Er ontstaat een hechte bewonersgroep die gaandeweg uitgroeit van ongeveer veertig tot tachtig mensen. De benedenverdiepingen worden in gebruik genomen door bedrijfjes, ateliers en niet-commerciële organisaties. Met het doel om op den duur gebruik veilig te stellen worden de eerste plannen ontwikkeld voor een structurele aanpassing van de panden en wordt een campagne gestart om het complex aangekocht te krijgen.

In april 1980, enkele dagen voor de kroning van koningin Beatrix, wordt bekend gemaakt dat de gemeente het gebouw gaat aankopen voor 3,7 miljoen gulden. De bewoners en gebruikers starten een overleg met de gemeente om tot afspraken te komen over een definitieve inrichting en het toekomstige beheer van de panden. Er wordt een Vereniging Het Voormalig Handelsbladcomplex opgericht die de interne organisatie gaat coördineren met betrekking tot de inrichting van de woon-, werk- en bedrijfsruimten en de NRC-belangen tegenover de buitenwacht zal behartigen. Iedereen steekt 150 gulden per maand in een 'technische pot' die wordt aangewend voor aanpassing en herstel van het gebouw.

Tot 1979-1980 werd er voornamelijk gewoond in het Handelsbladgebouw, daarna kwamen de bedrijven. In 1981 werd onder andere de groentenzaak de Spruitjes opgezet, die jarenlang succesvol heeft gedraaid. Stichting Aorta verzorgde vanaf 1982 tentoonstellingen, voorstellingen en manifestaties in de voormalige drukpershal. Het vrouwencafé Orka la Rose op de hoek van de Nieuwezijds Voorburgwal en de Paleisstraat kreeg een internationale reputatie in vrouwenkringen. In 1985 werd een bierwinkeltje opgezet dat tot een volwaardig bedrijf, de Bierkoning, is uitgegroeid. En dan zijn er de ateliers, waaronder KIS (Kunst in Serie), een verkoopatelier voor interieurvormgeving en toegepaste kunst.

Het Handelsbladcomplex was in 1980 aangekocht zonder overleg vooraf, zonder enige verplichting voor de krakers. Ambtenaren en krakers waren op elkaar aangewezen om de zaak verder af te handelen. Binnen het Handelsblad ontstond naar aanleiding van de aankoop een verhitte discussie over deelname aan het overleg met de gemeente. Meewerken of tegenwerken was de keus. De

tegenstanders van de onderhandelingen konden echter geen alternatief bieden. De dreiging van een ontruiming bleef als er geen afspraken met de gemeente zouden worden gemaakt. Minstens eenmaal, in de zomer van 1987, is door wethouder Genet van Volkshuisvesting duidelijk gesteld: akkoord met het voorstel van de gemeente of sloop. Het werd slikken.

Rond mei 1985 werd begonnen met de aanleg van nood- en basisvoorzieningen: de aanleg van gas en elektra aan de Paleisstraat, reparaties van lekkages, de isolatie van de waterleidingen en het opknappen van de trappenhuizen. De voorzieningen werden opgeleverd in november 1986: de bewoners gingen huur betalen krachtens de eenentachtig getekende voorlopige huurcontracten. Na veel geharrewar en spoedvergaderingen, lijmpogingen en compromisvoorstellen, ultimatum en val-dood- houdingen werden eind 1987 de onderhandelingen afgesloten; besloten werd het complex te verbouwen tot 87 wooneenheden en 7 werk- en winkelruimtes. In 1988 werd met de verbouwing begonnen, die in de zomer van 1990 werd voltooid. Op 4 september van dat jaar is het complex officieel geopend.

Voor raadpleging van archiefstukken die het voormalig Handelsbladgebouw betreffen, zij ook verwezen naar de collectie van het Staatsarchief, die zich op het IISG bevindt. Wat de elektronische lichtkrant betreft die jarenlang de voorgevel aan de Nieuwezijds Voorburgwal heeft gesierd, raadplege men het archief van de StEM-lichtkrant, eveneens op het IISG aanwezig.

Het archief van het voormalig Handelsbladcomplex werd in 1999 door het IISG ontvangen. Affiches en overig beeldmateriaal zijn overgebracht naar de afdeling Beeld en Geluid van het IISG. De omvang van het archief bedraagt 3.25 m.

Literatuur

Algemeen Handelsblad Gekraakt Natuurlijk. Amsterdam, 1979.

Wat nou, NRC-gebouw. Verleden, heden en toekomst van een woon/werkpand. Amsterdam, 1990.

Virginie Mamadouh, *De stad in eigen hand. Provo's, kabouters en krakers als stedelijke sociale beweging*. Amsterdam, 1992.

Eric Duivenvoorden, *Een voet tussen de deur. Geschiedenis van de kraakbeweging 1964-1999*. Amsterdam, 2000.

INVENTARIS

ALGEMEEN

- | | | |
|-------|---|----|
| 1-11 | Verslagen van de algemene pandvergaderingen. Met bijlagen. 1978- 1995. 11 mappen | 11 |
| | 1 1978-1980. | |
| | 2-3 1981-1986. | |
| | 4-5 1987-1988. | |
| | 6-7 1989. | |
| | 8-9 1990. | |
| | 10 1991. | |
| | 11 1992-1995. | |
| 12-14 | Intern bulletin de <i>Huiskrant</i> , waarin opgenomen verslagen van de algemene pandvergaderingen, discussiestukken en algemene correspondentie. 1978-1983. 3 mappen | |
| | 12 1978-1980. | |

- 13 1981.
- 14 1982-1983.
- 15-16 *Maar je woont wel mooi in het centrum*. Huisorgaan van het voormalig Handelsbladcomplex. 1990-1995, 1998. 2 mappen

BIJZONDER

Interne organisatie

- 17 Stukken betreffende een eventuele fusie van Akhnaton en Oktopus in het Handelsbladgebouw. 1979-1981. 1 map
- 18 Stukken betreffende de atelierruimtes in het gebouw. 1979- 1982. 1 map
- 19 Stukken betreffende de Stichting No Name Movement. 1980 en z.j. 1 map
- 20 Kasboek. 1979-1983. 1 map
- 21-22 Voorbeelden van statuten voor woongroepen. 1978-1981 en z.j. 2 mappen
- 23 Voorbeelden van huurovereenkomsten voor woongroepen. 1979- 1982. 1 map
- 24 Stukken betreffende de oprichting van de vereniging Het voormalig Handelsbladcomplex. 1980-1982. 1 map
- 25 Stukken betreffende radio de Vrije Keijser. 1981 en z.j. 1 omslag
N.B. In deze tijd zond radio de Vrije Keijser één keer per week uit vanuit het Handelsbladgebouw.
- 26 Stukken betreffende het scannerhok. 1982 en z.j. 1 omslag
N.B. Met de scannerapparatuur werden de politieberichten, zoals tijdens ontruimingen en dergelijke, gevolgd.
- 27 Overige stukken betreffende de eigen organisatie. 1979, 1981, 1983-1985 en z.j. 1 map
N.B. Bevat ook documenten betreffende de geschiedenis van het pand.

Externe contacten

- 28 Stukken betreffende het pandenoverleg. 1980-1983. 1 map
- 29 Stukken betreffende buurt 6. 1978-1979. 1 map
- 30 Diverse nummers van *BAP (Beneden Amsterdams Peil)* en *NAP (Nieuw Amsterdamsch Persburo)*. 1978-1983. 1 map

Ontwikkeling van plannen

- 31 Stukken betreffende de stuurgroep HAT. 1978- 1982. 1 map
N.B. Bevat onder meer de open brief van de pandbewoners aan eigenaresse Wilma B.V. van april 1978.
- 32 Stukken betreffende de woningbouwverenigingen. 1977-1979. 1 map
- 33 Stukken betreffende de Stichting Ideële Kamerbemiddeling en Huisvesting (SIKH) en de Landelijke Organisatie Belangengroepen Huisvesting (LOBH). 1975-1980. 1 map
- 34 Stukken betreffende de Vereniging Centraal Wonen Amsterdam. 1978-1981. 1 map
- 35 Stukken betreffende de samenwerking met de architecten. 1980 en z.j. 1 map
N.B. Bevat ook enige concept-plattegronden van het gebouw.
- 36 Stukken betreffende het overleg met de gemeente. 1982-1984. 1 map

- 37 Verslagen van de vergaderingen van de bouwclub (ontwerpteam i.o.). Met bijlagen. 1982-1984. 1 map
- 38 Schema en plattegronden van de uit te voeren elektrische installatie in het gebouw. 1983. 1 map
- 39-40 Overige stukken betreffende de ontwikkelingen in en rondom het pand. 1978-1985. 2 mappen

Uitwerking van de verbouwingsplannen en beheersstructuur

- 41-44 Stukken betreffende het ontwerpteam. 1983- 1989. 4 mappen
N.B. Bevat onder meer notulen van het ontwerpteam, maar ook van huisvergaderingen van de pandbewoners.
- 45-47 Verslagen van de vergaderingen van het ontwerpteam. Met bijlagen. 1987-1988. 3 mappen
- 48 Stukken betreffende de architecten. 1987-1988. 1 map
- 49-50 Stukken betreffende de voortgang van het project. Met correspondentie, notities over zelfbeheer en het Programma van Eisen (PvE), zoals overeengekomen tussen het Woningbedrijf West, het Gemeentelijk Grondbedrijf en het voormalig Handelsbladcomplex. 1986-1988. 2 mappen
- 51-52 Stukken betreffende het conflict tussen B&W van Amsterdam en de bewoners van het Handelsbladcomplex inzake de financiële tekorten op de verbouwing. 1986-1988. 2 mappen
- 53 Stukken betreffende de open dag op 22 augustus, georganiseerd met het oog op de dreigende sloop. 1987. 1 map
- 54-55 Overige stukken, waaronder notulen van het pandenoverleg inzake woon/werkpanden. 1984-1987. 2 mappen

Sloop, nieuwbouw en renovatie

- 56 *Rapport technische opname. Met een raming van de kosten van groot onderhoud, herstel van gevels, daken en draagconstructies.* 1985. 1 groot formaat portefeuille
- 57 Stukken betreffende de planning in overleg met de bewoners/gebruikers van het pand. 1985. 1 map
- 58-60 *Concept Bestek en Voorwaarden.* 1987. 3 mappen
 - 58 *Deel 1: Algemene voorwaarden voor het renoveren van het NRC Handelsblad complex.*
 - 59 *Deel 2: Werkbeschrijving bestaande gebouwen.*
 - 60 *Deel 3: Werkbeschrijving nieuwbouw.*
- 61-62 *Bestek en Voorwaarden.* 1987. 2 mappen
 - 61 *Deel 1: Algemene voorwaarden voor het renoveren van het NRC Handelsblad complex.*
 - 62 *Deel 2: Werkbeschrijving bestaande gebouwen.*
- 63 Staat van wijzigingen en processen-verbaal behorende bij Bestek en Voorwaarden van Dick Peek architect. Met opmerkingen en aanvullingen op staat van wijzigingen. 1987-1988. 1 map
- 64 Projectomschrijving door bouwbedrijf De Nijs. Met begroting. 1987. 1 map
- 65 Voorlopige ontwerpen en bestektekeningen van het gebouw. 1987. 1 doos
- 66-69 Bestektekeningen en plattegronden. 1987-1990. 1 doos en 3 mappen
- 70 Voorstellen bezuinigingen Handelsbladcomplex. Met tekeningen en omschrijvingen. 1987-1988. 1 map

- 71 Stukken betreffende huurovereenkomsten en huurtabellen. 1987- 1989. 1 map
- 72 Stukken betreffende de tijdelijke en definitieve uitplaatsing. 1987- 1989. 1 map
- 73-74 Stukken betreffende het toewijzingsbeleid. 1987-1990. 2 mappen
- 75 Draaiboek servicekosten Woningbedrijf-West. Met bijlagen. 1988. 1 map
- 76 Stukken betreffende de subsidieaanvraag en het werkplan. 1988- 1989. 1 map
- 77-79 Verslagen van de bouwvergaderingen in de keet op lokatie. Met bijlagen.
1988-1990. 3 mappen
 - 77 1988.
 - 78 1989.
 - 79 1990.
- 80 Werk- en afbouwschema's van bouwbedrijf De Nijs. 1989. 1 map
- 81 Stukken betreffende de verbouwing en de oplevering. Met een voorbeeld van een onderhoudsbudget voor de bewonersvereniging Vredenburg te Amsterdam. 1989-1990 en z.j. 1 map
- 82 Verslagen van de vergaderingen van de toewijzingscommissie (TWC). Met bijlagen. 1990-1993. 1 map
- 83-84 Overige stukken betreffende de toewijzingscommissie. 1988-1994 en z.j. 2 mappen

Stichting Werk- en Winkelruimtes Handelsbladcomplex

- 85 Agenda's van de bestuursvergaderingen. Met bijlagen. 1993- 1996. 1 map
- 86-96 Agenda's en verslagen van de vergaderingen van de Stichting Werk- en Winkelruimtes Handelsbladcomplex (SWWH). Met bijlagen. 1988-1997. 11 mappen
 - 86 1988.
 - 87 1989.
 - 88 1990.
 - 89 1991.
 - 90 1992.
 - 91-92 1993.
 - 93 1994.
 - 94 1995.
 - 95 1996.
 - 96 1997.
- 97 Jaarverslagen. 1990-1991, 1995. 1 map
- 98 Statuten en huishoudelijk reglement. Met uittreksels uit het verenigingenregister van de Kamer van Koophandel. 1986-1990, 1994. 1 map
- 99 Stukken betreffende de financiën. 1986-1993 en z.j. 1 map
- 100-110 Stukken betreffende de winkel- en bedrijfsruimtes. 1987-1997. 11 mappen
 - 100 1987.
 - 101 1988.
 - 102 1989.
 - 103 1990.

- 104 1991.
- 105 1992.
- 106 1993.
- 107 1994.
- 108 1995.
- 109 1996.
- 110 1997.
- 111 Stukken betreffende de ondernemersplannen van de bedrijven binnen de SWWH. 1988-1989 en z.j. 1 map
- 112 Stukken betreffende het kunstproject voor de Keizerrijksteeg door Léon van Kuijk. 1989-1990. 1 map
- 113 Stukken betreffende de Paleisrevolutie. 1991. 1 map
- 114 Stukken betreffende het rechtsgeding SWWH contra KIS. 1994. 1 map
N.B. Zie ter zake van de kwestie SWWH/KIS ook de verslagen van de vergaderingen van de SWWH en de stukken betreffende de winkel- en bedrijfsruimtes.
- 115 Diverse onvolledige of niet te plaatsen stukken. 1994-1995 en z.j. 1 map

DOCUMENTATIE

- 116 Documentatie betreffende het aannemersbedrijf Wilma. 1973- 1980. 1 map
- 117 Statuten en stukken van de bewonersvereniging De Halve Wereld in Amsterdam. 1984 en z.j. 1 map
- 118 Documentatie betreffende de HAT-verbouwpanden. 1982, 1985, 1987, 1990 en z.j. 1 map
- 119 *Handleiding groepshuisvesting* door de Woongroepen Vereniging Amsterdam (WVA). 1986. 1 map
- 120 Documentatie betreffende de film *De passanten* door Annegriet Wietsma. 1994-1995. 1 map
N.B. Met een uitdraai van de ondertiteling in Engelse vertaling.
- 121-122 Krantenknipsels. 1975-1990. 2 mappen

Aanvulling 2008

- 123 Diverse nummers van *NAP (Nieuw Amsterdamsch Persburo)*. 1981-1982. 1 map